

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 60 D. POLUGOD. 30 D.
ČETVRTGOD. 15 D. POJEDINI BROJ 1.50 D.

Položaj na blizom Istoku

Situacija na blizom Istoku naglo se promijenila. Dnevno nam stizavaju nove vijesti, po kojima se još ne može doći do jasne slike položaja. Što sigurno znamo, je činjenica, da se engleski vazal i štićenik, kralj Husejn od Hedžasa, od nedavna kalif, otac triju arapskih vladara, morao zahvaliti na prijestolju. Naslijedio ga je emir Ali, koji je i do sada sudjelovao u vladi kao predsjednik državnog savjeta. Povod padu Husejna je provala plemena Vahabita pod vodstvom Ibn Saida, sultana od Nedžda, njegovog krvnog neprijatelja. Zauzevši Meku, potisnuo je Ibn Said Alijevu vojsku prema zapadu, dok je Husejn na jednoj engleskoj ratnoj ladji ostavio teritorij Hedžasa. Namjere Ibn Saida još su nam nepoznate. Ima li ova provala tek karakter dobro organizovanog razbojničkog napada ili karakter osvetničkog rata sa svrhom osvajanja ili je to jedan nastup neovisnog Ibn Saida protiv Engleske, to se ne zna. Sama Engleska, gospodarica prednjeg Orijenta, ne će da se umiješa u ovaj spor arapskih plemena sa motivacijom, da je vjerskog karaktera. Tako su, na oko, ova divlja plemena, koja sačinjavaju arapski blok prednje Azije, prepuštena samima sebi, da obračunaju jedni s drugima, da se kolju za vlast, da robe i ubijaju. No u pozadini — toliko već sada znamo — stoje neke jače, organizovane sile, koje vještom diplomacijom prikrivaju svoj utjecaj i svoje sudjelovanje kod inspiracije ovih događaja: engleska orijentna politika, Mustafa Kemal, indijski muslimani, a valjda i Zaglul paša.

Said Zaglul paša, egipatski premijer došao je u London teškim zahtjevima: Engleska neka povuče svoje čete iz Egipta i Sudana, a Suez neka preda Savezu Naroda. Možda bi Zaglul bio postigao bar djelomični uspjeh, da nije došao u London u kritičnom času unutarnje i vanjske politike Velike Britanije. Mac Donald odbio je sve ove zahtjeve i učinio koncesiju jednoj jačoj sili Mustafe Kemala u Iraku. Turske čete upale su u Mezopotamiju, gdje Turska želi razgraničenje. Na englesku notu odgovara Turska, da će se pokoriti sudu Saveza Naroda. Ovaj doista odlučuje u korist Turske i njene čete ostaju do konačne odluke u zauzetoj poziciji u Mosulu.

Čini se, da je Engleska očekivala ovaj spor, jer je tek ovih dana bio ministar vojne zračne flote Tompson u onim krajevima i prosudio kapacitet i jakost svoje flote, ovog u orijentu najjačeg i ujedno najjednostavnijeg sredstva ratovanja.

Svi ovi događaji važni su za nas, jer

su u uskoj i ako indirektnoj vezi sa Palestinom. Još nedavna kralj Husejn nije htio da potpiše po engleskoj vladi predloženi ugovor, po kojem bi morao priznati među ostalim i mandat nad Palestinom u smislu Balfourove deklaracije. Htio je, da postane vladarom jedne velike arapske konfederacije, kojoj su trebale pripadati i Palestina i Sirija. Njegovim padom pan-arapski pokret pretrpio je težak i sudbonosni udarac. Medjusobna borba arapskih vladara i plemena dokaz je, na kako slabim temeljima stoji ovaj pokret i kako je slabo njegova ideja ukorijenjena u narodu. Arapska nacionalistička stranka u Palestini i onako već znatno oslabljena mnogim protivnicima u samoj zemlji izgubila je u Husejnu jako uporište. O tome, kako će se dalje razviti prilike na Hedžasu i u Mezopotamiji zavisi i budućnost ove stranke, koja, ako izgubi zaledje, koje tamo ima u taštinama pojedinih vladara, ujedno gubi i u Palestini svoj upliv. Činjenica, da je Mac Donald odbio zahtjeve Zaglula dokazuje nam, da Engleska ne će da odstupi od svoje dosadašnje politike u Egiptu i prednjoj Aziji. Ona će svim silama čuvati svoje interese u Egiptu i braniti Suez. No ako bi ipak jedamputa bila prisiljena, da se povuče iz Egipta, morat će da pojača svoju stratešku poziciju na drugoj strani sueskog kanala, to znači u Palestini. Prema tome je Palestina danas jedna rezerva Engleske. Imajući to u vidu, može se razumjeti cijela engleska politika u Palestini.

Teško je naslutiti puteve i namjere diplomacije i prema tome proricati što će da bude. Jedno je ali sigurno. I ako su Turska, Vahabiti, Egipat i muslimanska Indija, drugim riječima sljedbenici Muhameda u isti čas, pa možda i sporazumno stali u frontu protiv Engleske, ona je gospodarica prednjeg Orijenta. Njen je utjecaj ogroman i ne će ga uzdrmati ni Mustafa Kemal ni Zaglul. Koji god vladar sjedio u Meki i Kairu, koje god stranke vladale, Engleska će, bilo sama, bilo svojim vazalima, bilo vojskom i svojom ogromnom mornaricom, bilo zlatom i spretnom politikom, vladati i dalje.

U isto se vrijeme u Engleskoj vodi živa i žestoka izborna borba. Mac Donald pošao je prvi na agitaciono putovanje i održao već oko 100 govora. Konzervativci i liberali pregovaraju glede djelomično sporazumnog istupa kod izbora. Misli se, da će Mac Donald dobiti nešto poslaničkih mandata više, već kod prošlih izbora, no time ipak ne će imati većinu u parlamentu. U izvanjoj politici Engleske ne će se promijeniti gotovo ništa, ma koja stranka došla na vladu. Smjer stare i tra-

dicionalne kolonijalne politike Velike Britanije nije mijenjala ni jedna vlada, pa je nije napustio ni radnički vodja Mac Donald. — Pa tako možemo pouzdano i mirno očekivati budućnost. U Palestini se ne će promijeniti ništa, jer je Engleska i bez obzira na obećanja i mandat Saveza Naroda u Palestini interesirana.

Ne trebamo očekivati nikakove »senzacije« veli Weizmann u svom govoru u Tel-Avivu, koje bi nam položaj u Palestini znatno promijenile.

Pismo Louisa Lipskoga američkim cijonistima

»Das Yiddische Folk« New-York objelodanjuje pismo, što ga je g. Lipsky upravio američkim cijonistima:

»Dragi sumišljenici! Nakon što sada kroz nekoliko mjeseci boravim u Londonu, imao sam u centralnom uredu naše svjetske organizacije prilike, da se upoznam s cijelim nizom važnih činjenica židovskoga života u Erec Jisraelu i galutu, pa hoću da Vam sada dadem iscrpivo izvješće o položaju.

Egzekutiva u Londonu nastoji, da jača svoj autoritet i da u svoje ruke dobije kontrolu nad cijonističkim životom. Preseljenje dvojice naših najsposobnijih ljudi, dra. Halperna i Kaplanskoga u Palestinu, gdje će u Jeruzalemu raditi kao članovi cijonističke Egzekutive, znači početak novoga doba. Praktički je to početak preseljenja cijonističkog centralnog ureda iz Londona u Palestinu. Podjedno se mora ali i naglasiti, da upravo odlazak ove dvojice gospode u Jerusolim nalaže Egzekutivi, da upotrebi sva sredstva za uzdržanje i povećanje svoga velkoga autoriteta u Londonu. Jedno od najvažnijih sredstava u tu svrhu je stvaranje foruma za cijonističku izmjenu misli i širenje pouzdanog materijala informacije o svim problemima cijonističkoga pokreta. Naš hebrejski službeni organ »Haolam« izvrsno je sredstvo i u velike doprinosi tome, da uzdržimo duševne veze između cijonista sviju zemalja. 26. septembra počeo je izlaziti polumjesečnik »New Judea« u engleskom jeziku. Podjedno smo započeli cijeli niz drugih radova, da provedemo sistematsku cijonističku propagandu u našem novinstvu. Čeka nas još velik broj važnih zadataka, kao jačanje manjih zemaljskih Saveza odaslanjem podesnih organizatora, koordiniranje raznih cijonističkih radova, da se izbjegava uzaludno trošenje energija i novaca — sve su to problemi, kojima se sad bavi cijonistička Egzekutiva, a mi se nadamo, da će nam uspjeti naći pravo riješenje.

Gotovo dnevno stojim u ličnom kontaktu sa svim onim, što se zbiva u Erec Jisraelu i imam dogovore sa našim zastupnicima iz Palestine. Imao sam važne konferencije sa kolonelom Kishom, Van Vrieslandom, Sprinzakom, Diesengoffom, Elieser Kaplanom i mnogim drugim autoritativnim ličnostima. Mi smo dnevno u vezi s Palestinom bilo pismeno bilo brzojavno. Držim da sam sada u stanju i da imam pravo dati Vam mnogo ispravnije i tačnije izvješće o sadašnjem položaju Palestine, no mnogi, koji su se sad odanle povratili, nakon što su proveli 3 ili 4 tjedna u zemlji.

Kakvo je stanje sad u Erec Jisraelu? Odgovor može biti kratak. Židovski život u Palestini nalazi se u stadiju konsolidovanja. On se sve više sljubljuje sa zemljom. Židovski život daje silan dokaz svoga sopstvenoga povjerenja, svoje inicijative i požrtvornosti i već sad pokazuje cijelom svijetu neprestani ekonomski i socijalni napredak. Vidimo to na svim područjima dnevnoga židovskoga života. Zemlja se obrađuje, jačaju se židovski gradovi i naseobine, raste imigracija. Politički položaj u praksi je sad bolji nego ikada prije. Ovdje smo svi mišljenja, da ima razloga vjeri, da će nakon nekoliko godina, recimo najviše deset, židovski Erec Jisrael biti u stanju, da uzima dominirajuće učešće u svom vlastitom razvoju, ako će tokom tih godina galut ispuniti svoju dužnost.

A sad jedna riječ o Evropi. Hoćemo li da nadjemo pravi izraz za položaj naše braće u Evropi, tad možemo reći, da je njihov centralni problem emigracija. Nепrestano se putuje. Misli se samo na viza i traže se sveudilj nova mjesta. Svaki dan donosi promjene i nedostaje normalnosti, sigurnosti i čvrstoće. Danas se čuje o propadanju ove ili one općine, sutra o jadu nezaposlenih, onda opet o progonima cionista u sovjetskoj Rusiji i tako dalje bez kraja i konca. Ako je jedan dan povoljan i miran, slijedeći dan donosi zdvojnost i smetenost. Razbijamo si glave pitanjem: Kamo? Bilo to Palestina, Meksiko ili Krim, u ovome mraku traži se izlaz i spas. Za sad je položaj težak, ekonomski i politički nesnosan. Besavjesni antisemitizam otežuje život. Nema gotovo nikakvog iz-

gleda na povratak normalnih uvjeta. Najbolje svjedočanstvo doprinijela je svjetska konferencija za pripomoć u Karlovim Varyma, kako je bespomoćno i slabo evropejsko židovstvo sa svojim problemima bez jake pomoći americkoga židovstva. Ali jedno valja reći: Među svim Židovima Evrope cionisti su jedini, koji nisu izgubili odvažnosti, koji na svim područjima židovskoga života aktivno i energično rade i svuda unose osjećaj samopouzdanja i optimizma. Oni su jedini normalni faktori u ovome anormalnome židovskome svijetu. Kamo god se gleda, bilo na području pripomoći, borbe za židovska prava, rada za židovsku renesansu, svagdje su cioniste prvi. Oni se moraju boriti protiv neizmernih poteškoća. Zadaće, koje su im stavljene su prevelike, gotovo nadčovječne. Oni moraju da dijele svoje moralne i financijske snage između Palestine i galuta. Ne možemo stoga od njih očekivati stalnu akciju za Palestinu, kao što to na primjer čine cioniste u Americi. Moramo dakle znati, da će još za dugo vrijeme ležati najveći dio pomoći i odgovornosti za obnovno djelo u Palestini na americkim cionistima. Oni mora da su pripravniji još jedan niz godina preuzeti na sebe najveći dio tereta. Drugoga izlaza nema. Mi smo preuzeli rad i odgovornost na se od sudbonosne godine 1914. i moramo taj teret da nosimo sa strpljivošću i ljubavi novoj jednoj budućnosti, koja mora doći i koja će nam donijeti nove zrake svijetla i nade u teški život naše braće u Evropi.

A kako stoji sa proširenom Jewish Agency? Bez sumnje možemo ukazati na neki napredak. Sjednica Akcionoga Odbora u Londonu u mjesecu julu, dala je cionističkoj organizaciji pod vodstvom dra. Weizmanna nužnu punomoć za vođenje daljnjih pregovora. Naredni cionistički kongres idućeg ljeta imat će da odluči o pojedinim tačkama. Ne sumnjamo u to, da će akcija u Americi znatno napredovati, naročito pri koncu godine. Da uzmognemo sav naš rad i pregovore provesti s nužnim uspjehom potrebno je, da naš vlastiti napredak postignemo najvećom energijom i naprezanjem svih naših sila. Najveća nam je sad dužnost prema Keren Hajesodu. S njime stoji i pada palestinski bu-

džet. Americki cionisti i sva naša braća u Americi, koja hoće, da se izgradi židovska narodna domaja u Palestini, moraju nastojati, da Keren Hajesod-kampanja u godini 1925. donese barem 3,000.000 dolara. Novi palestinski budžet to bezuvjetno od nas traži. Ako se u Americi moglo godišnje sabrati 10,000.000 dolara za opće židovske svrhe, mora bezuvjetno biti moguće, namaknuti 3,000.000 dolara za jedan budžet, koji ima da osigura budućnost i narodnu domovinu židovskoga naroda u našoj generaciji. I kao što je Keren Hajesod fundamenat izgradnje narodne domovine, isto je tako i Narodni Fond, koji zemljište nabavlja za taj fundamenat. On je posjednik zemljišta židovskoga naroda. Keren Kajemmet ne pravi nikakvu konkurenciju drugim našim fondovima i stoga je dužnost, naročito mladjih elemenata, koji ne učestvuju u sabiranjima za Keren Hajesod, da žrtvuju sve svoje snage i vrijeme, da osiguraju Keren Kajemmet Lejisraelu tokom naredne godine prihod od pola milijuna dolara.

Radeći u Londonu, naročito mi je postalo jasno, kako je za nas važna jaka i moćna organizacija. Mogu s najdubljim uvjerenjem reći, da cijeli naš rad ne bi imao temelja niti budućnosti, kad ne bi imali iza sebe organizaciju, koja je snažna i velika brojem svojih članova. Ako će nam uspjeti ostvarenje našega cilja, da americkom cionističkom organizacijom zahvatimo 100.000 muževa i žena, tad je naše djelo osigurano. Stoga smatram Membership-kampanju koju sad vodimo u New Yorku, kao životni nerv cionističkoga pokreta i izgradnje naše narodne domovine. Upravo sad, gdje pregovaramo radi Jewish Agencya, trebamo jaku organizaciju. Proširenje Jewish Agency-a donijet će do toga, da će ta korporacija sastojati polovicom od cionističkih, a polovicom od necionističkih zastupnika. Da se cionističkom zastupstvu u Agency-u dade nužni autoritet, potrebno je, da iza nje stoji masa naroda, čija će volja i aktivnost bit vidljiva za cijeli svijet. Ovaj put imademo i drugi jaki razlog za važnost našega rada oko povećanja naše organizacije: moramo da dodjemo na naredni cionistički kongres sa odgovarajućim brojem delegata. Morat ćemo tamo

Alfred Döblin

o istočno židovskoj poeziji. (Bergelson i Mendale.)

Pjesnik Alfred Döblin, jedan od najznatnijih epičara novijega doba u njemačkoj književnosti, koji je u zadnje vrijeme pokazao veći interes za židovske probleme, zauzeo je ovime prvi puta stajalište prema istočno-židovskoj literaturi. U jednom članku pod naslovom »Ostjüdische Erzähler« bavi se Bergelsonom i Mendalom, pa taj članak u izvratku donosimo.

Od Davida Bergelsona izašao je u »Jüdischer Verlag« Berlin, roman »Das Ende vom Lied«. Nedavno preminuli Eliasberg preveo ga je sa židovskoga. Na naslovnom listu naslikana je žena, koja je pala na krevet, a glava i ruke vise joj u potpunoj letargiji. To je »Stimmung« knjige. Ona prikazuje teški udes lijepe Mirele, kćerke Reb Gdalje Hurvic, koja biva u rodnome mjestu ljubljena od nekog djaka,

bogata čovjeka, ali mu ne uzvraća ljubav. Poslije se udala za jednoga čovjeka, ali ni njega nije ljubila, pa ga ostavlja i propada. Ponosno stvorenje, koje ne može da nadje put životu. Njezino posljednje pismo glasi: »Od dana moga rođenja proživljavam jesen i nisam nikada imala proljeća. Netko je uzeo moje proljeće i svakim danom sve jasnije vidim; da je još prije, no što sam se rodila, neko živio mojim proljećem«. Dobra je to knjiga, koja oprezno i svijesno izradjuje svoje figure. Nakon nekoliko stranica se opaža: to je prelazno djelo, nije židovska originalna radnja i ako je na jidiš pisana. Taj autor poznaje zapadnjački način pisanja, zapadnjačku romansku tehniku. Njegova je Mirele dobro gledana, jasno ocrtana; figura je to, na koju je uplvisao čas — tako se čini — duh Flauberta, čas opet duh modernih. Solidno nadaren čovjek, stvorio je nešto cjelovitoga.

Nesigurno, gradsko židovstvo je milieu Bergelsonove knjige. Mirela, bez čvrsta uporišta, koja ne može da ljubi, koja vene, simbol je toga milieua. Čini se, kao da je sam Bergelson udaljen od tog milieua, ali je ipak u stanju, da ga prikaže. Tu opet zahvaća drugi židovski klasičar, izvorno i moćno u pravu staru, židovsku narodnu sferu i donosi je onakovu kakova jest ili kakova je bila. Mendale-a vole svi koji govore jidiš. On je doista popularni pripovjedač. Zove se punim imenom Mendale Moher Siurim, trgovac knjigama; pravo mu je ime Šulem Jaankef Abramović. Njegova »Ukupna djela«, koja izdaje »Jüdischer Verlag« preveo je Salomo Birnbaum. Prvi svezak »Šlojmale« podjedno je posljednje djelo Mendala, koje nije dovršio. To je prvi dio njegove autobiografije. Pravi je to istočni rad. Čitanje ovoga djela pruža potpun užitak. Tko čuje Mendala govoriti, imade odmah osjećaj da

biti borioci i zastupnici ideje za proširenje Jewish Agency-a i kao zatvorena grupa stajati iza dra. Weizmanna i Egzekutive da pomognemo ostvariti planove, koje iziskuje njihov osjećaj odgovornosti u interesu izgradnje Palestine. Morat ćemo pripremiti naročito sabiranje šekela za svu Ameriku, da predobijemo svakoga Židova, koji bi prema novim uvjetima bio pripravan da daje svoju moralnu potporu cionističkoj organizaciji u Americi i da joj omogući da izvrši na narednom cionističkom kongresu onaj upliv, koji joj pripada. Amerikanski cionizam shvaća svoju zadaću. Naši radovi za Keren Hajesod, za Narodni Fond, Herzlia- i Membership-kampanju pokazuju, da poznajemo puteve i metode, koje vode uspjehu. Stoga Vam, mili sumišljenici, dovikujem: »Podjite na rad i budite spasitelji židovske budućnosti!»

Duhan u Palestini

Piše: Š. Schwarz, Tel-Aviv.

Tokom prošle godine pobudila je industrija duhana u Palestini opći interes. Uslijed visokih cijena, po kojima se prodavala prošlogodišnja žetva duhana, koja je u svemu donijela 60.000 kg i nije bila dostatna, da podmiri tražbinu ovdašnjeg tržišta, počelo se u poljoprivrednim krugovima stavljati velike nade u tu granu. Mnogi, koji su do sada stajali po strance, priključili su se pokretu i pokušali su saditi duhan. Često je sadjen na nepodesnom zemljištu, još češće nedostajalo je alata i novčanih sredstava. A kad je zalim iskustvo pokazalo, da treba i neko poljoprivredno znanje, neizmijerna predanost stvarima, a i novčanih sredstava, te da za nasade treba neprestane njege i da su podvržene raznim bolestima kao što je tome bilo ove godine — tad su mnogi napustili sadjenje, naročito oni, koji su pravili prvi put pokušaj s duhanom. I opet su počela pretjerivanja, ovaj puta u protivnom smjeru.

S vremena na vrijeme objelodanjeni su u novinama članci o tome, da rasadnice nisu dobre, da su sve nasade propale, da su se raširile razne bolesti itd. Čitalac mogao je dobiti dojam, kao da je sav rad bio uzaludan. Sigurno je bilo svih tih poteškoća, ali nikako ne u onoj mjeri, kako se to prikazivalo u našem novinstvu. Takovih slučajeva imade u svakoj godini u svim zemljama, u kojima se

sadi duhan. Naše nasade pretrpile su ozbiljnih šteta samo na nekim mjestima, poglavito u okolici Kfar Sabe. A i površina zemljišta, koja je zasadjena duhanom znatno je manja, no što se to predmnjevalo. Mnogi nisu niti imali mogućnosti, da iskoriste za sadjenje duhana svu površinu, jer nisu imali vremena da pripreme cijelu površinu, a i jer iz rasadništa nisu dobili dovoljan broj rasadnica.

U ovoj godini zasadjeno je po Židovima u svemu 11.000 dunuma. Od toga otpada 5000 dunuma na Galileju, a ostalih 6000 dunuma na Judeju, Samariju i Emek Jesreel. Kao što je poznato kupljena je sva žetva u Galileji još prije sadjenja po g. Lublineru.

Žetva dala je, već prema mjestu, 40—80 kg po dunumu, a i više. Žetva Judeje, Samarije i Emek Jesreela cijeni se na 350.000 kg. Na prvom mjestu stoji Ekron sa 65.000 kg, Katra 60.000 kg, Petah Tikva 55.000 kg, Hadera 55.000 kg i Rišon le Cijon 40.000 kg.

Ove godine zasadjene su razne vrste. Osim onih vrsta, koje su već zasadjene u prošloj god. i dale povoljan rezultat, zasadjene su ove godine još smirnske, anatolske i američke vrste. Ova raznovrsnost ima za domaćeg tvorničara izvjesnu vrijednost, jer mu omogućuje, da u zemlji samoj nadje nužne vrste, koje treba za svoje mješanje; no ono može da proizvede i zbrku kod sortiranja duhana i prouzročiti još nevjestom farmeru poteškoća pri sortiranju. Savez farmera i drugi interesenti mora da paze, da se razne vrste ne sade po istim osobama; neka se odredi, koja je vrsta najbolja za pojedine točke ili za izvjesno zemljište. Ove godine postigla je najbolju žetvu macedonska vrsta »kavala«. Na mnogim je mjestima dala lijepe listove, koji su bili maleni i nježni i imali ugodnu aromu. Ove godine imamo znatne količine duhana, koje po svojoj kvaliteti ne zaostaju za najboljim vrstama Macedonije. Nema nade, da će se cijela žetva moći prodati sa zemljišta, kao što je to bilo lanjske godine. U prošloj godini bili su ovdašnji tvorničari prisiljeni da duhan kupe sa zemljišta, jer žetva nije dostatna bila, da podmiri ovdašnju potražnju, stoga je kupio, tko je prije došao. Prodaja duhana sa zemljišta nije inače uobičajena u drugim zemljama. Morat će se stoga i u nas ove godine duhan prodati u omotima.

Ovdašnje tržište konsumirat će 350—400 hiljada kilograma duhana. Import inozemnoga duhana pada svake godine. U godini 1921.

uvezlo se još 350 tona duhana, dijelom u sirovom, dijelom već obradjenom stanju. U godini 1922. uvezlo se 335 tona, a u godini 1923. samo 157 tona.

Taj import smanjit će se sigurno u narednoj godini, pa ćemo imati dovoljnu količinu staroga duhana, jer se s jedne strane ubire za inozemni duhan carina od 50 piastera po kilogramu, a s druge se strane sveudilj poboljšavaju kvaliteti ovdašnjih vrsta. Pošto se u ovoj godini zasadilo raznih vrsta, to ne će tvornica trebati da naruči razne vrste u inozemstvu.

Trebat će možda neznatni procenat inozemnoga duhana za najbolje vrste cigareta. Import toga duhana iznosit će godišnje najviše 50 tona.

Za domaće tržište ostat će prema tome potražnja od kojih 300—350 hiljada kg. tuzemnoga duhana. Na prodaju imade ove godine 350.000 kilograma arapskoga duhana. Prema tome imademo znatan pretek. Nadamo se, da će veći dio židovskoga duhana biti prodan na ovdašnjem tržištu, jer daleko nadmašuje arapski kvalitet.

Ako će ovdašnji tvorničari kupiti samo onaj kvantum, što ga bezuvjetno trebaju za ovu godinu, tad bi se moglo dogoditi, da se prodaje samo 200—250 hiljada kilograma u zemlji; ostao bi prema tome višak od 100 do 150 hiljada kilograma, koji bi se morao ostaviti za narednu godinu ili eksportirati u inozemstvo.

I tu se u prvom redu pokazuje potreba organizacije farmera. Ako će farmeri znati, da se organizuju i da sav duhan bude u njihovim rukama, tad će im i uspjeti da zapriječe, da pretek na duhanu ne polisne odviše cijene na ovdašnjem tržištu. Ovogodišnji palestinski duhan razne je kvalitete. Jedan je dio izvrstan i može u pogledu boje, teka i arome da konkuriira i najskupocijenijim vrstama inozemstva. Bilo bi vrlo važno, da se iz zaliha duhana izluči onaj, koji je podesan za izvoz i da ga se eksportira na isti način, kao što to biva sa macedonskim duhanom. Držimo, da onda ne bi bilo teško da taj duhan nadje prodju i u inozemstvu.

Ako će uspjeti savezu farmera, da prekobrojni duhan prodaje uz povoljnu cijenu u inozemstvo, dobili bi podjednako i cijene ovdašnjih tržišta izvjesnu stabilnost i bio bi time položen temelj za uvođenje palestinskog duhana na svjetsko tržište.

sjedi na pravom naravnom izvoru. Taj »Šlojmale« i nije nikakovo pjesničko djelo i doskora se vidi, da se tu neusiljeno i naravno izvješćuje, a ne komponira. Ali s koliko se tu držanja govori i iz kako bogatog srca, sa pogledom koji sve obuhvaća. On crta istočno-židovski narod, perijode njegova djetinstva. Iz tog djela doznajemo više od stare židovske folkloze, no iz mnogih izvještaja. Pradavna vjera u demone, ideje seljenja duša žive medju ovim jednostavnim ljudima. Onda opet čujemo, kako je osjećajni život protkan bajkovitim religioznim predodžbama, kako Šlojmale mora prije svanuća ustati: »Nakon prve noćne straže o ponoći«, tako piše, »duva sjevernjak i mijenjaju se straže anđela u nebu. Dah vjetra dotiče se i anđela Gabrijela; on šest puta zavikne, a zatim čita iz jedne knjige sva djela ljudi, koja će biti izvršena toga dana. Zatim taj povjetarac lako se dotiče krila

pijetla na zemlji. On se budi i glasno kukuriče. Tad nastaje gore i dolje velika žurba. Gabrijel viče u nebu. Bog silazi iz tristadevedeset neba, da se šeće po raj. Čete anđela jure pred njim i pjevaju:

Seu šearim rašehem
vehinas' u pithe olam
vejavo meleh hakavod.

I drveće u raj pjeva, šalje svoj opojni miomiris. Tu je on, Bog. Pun milosrdja zastaje, gleda. Najednom kao da lav zarida. Plače nad Jeruzalimom, opustošenim gradom. I dvije tople suze kanu mu iz očiju u veliko more. Tako Bog triput u svakoj noći plače u svojem nebu.

Susret s prirodom. Već u predgovoru prikazuje Mendale, kako je postao trgovac knjigama: »Svejedno je što se zaslužuje, glavno je putovanje«. Sred usrdne molitve vuče me nešto k plavom zvijezdanom nebu, melankoličnome, sjajnome

mjesecu. Moje su misli, pri sjajnim obrazima, kod lijepih zamišljenih očiju, što pale, slušam suštanje guste lipe. Vidim pred sobom žuboreću rijeku, što teče, ponosne sjajne guske, vrbu koja se zrcali u vodi i u njoj kupa svoje grane.

Opširno, s humorom, često s kritikom »prosvjetitelja« prikazuju se starije, patrijarhalne prilike, nevolje u školi, na seminaru, tragedija oca, njegova smrt, i kako se raspršila obitelj.

Usporedimo li ovu fragmentarnu autobiografiju sa kojom zapadnjačkom, možda s »Der grüne Heinrich«, tad iskače nevezano prikazivanje, ispremješani opis i kritika. Pisac razvija malo epizode. Obilje događaja zaokuplja ga, on se sjeća tih stvari i priča. A on smije da govori. Puna, snažna duša nam govori, čovjek s velikim okom, bogatim duhom i snažnim osjećajem.

Nove uvozne carine za Palestinu

Nedavno objelodanili smo popis predmeta, koji se prema novom carinskom zakonu mogu slobodno uvažati u Palestinu. Za informaciju naše javnosti, donajmo sada niže izvadak iz nove carinske tarife:

Žitarice i leguminoze:

Ječam	na 100 kg	10 piastera
Pšenica	na 100 kg	15 piastera
Riža	na 100 kg	20 piastera
Leća	na 100 kg	25 piastera
Grašak	na 100 kg	30 piastera
Grah (pasulj)	na 100 kg	30 piastera

Životne namirnice:

Masiac	na 1 kg	25 piastera
Sir	na 100 kg	150 piastera
Brašno	na 100 kg	175 piastera
Krumpir	na 100 kg	10 piastera
Šećer	na 100 kg	100 piastera

Za konfitire, čokoladu, marmelade i sl. plaća se 20% vrijednosti carine.

Duhan:

Duhan (obradjen)	na 1 kg	60 piastera
Cigarete	na 1 kg	60 piastera
Cigare	na 1 kg	65 piastera

Pića:

Selterova i soda-voda	1 galon	2.5 piastera
Spirit (ne denaturirani)	1 galon	60 piastera
Pivo	1 galon	4 piastera
Spirit (konjak, rum itd.)	1 galon	60 piastera

Za vino i šampanjac plaća se 20% vrijednosti carine.

Stoka:

Bikovi i krave muzare	po glavi	100 piastera
Telad	po glavi	20 piastera
Konji	po glavi	200 piastera
Mule	po glavi	200 piastera

Gorivi materijal:

Drveni ugljen	na 1 tonu	50 piastera
Kameni ugljen	na 1 tonu	30—50 piastera
Drvo	na 1 tonu	30 piastera
Petrolej i nafta-produkti	na 1 galon	4 piastera

Drvo:

Drvo za pokućstvo	1 cbm	100 piastera
Drvo za sanduke narandža	1 cbm	25 piastera
Drvo za gradnju	1 cbm	30 piastera

Gradjevni materijal:

Cement	na 1 tonu	20 piastera
Galvanizirani lim	na 1 tonu	150—210 piastera
Željezne ploče	na 1 tonu	80 piastera
Traverze	na 1 tonu	50 piastera
Čavli (klinci)	na 100 kg	20—50 piastera
Cigle za krov	na 100 komada	70 piastera

Za ostalo se plaća carina od 12% vrijednosti.

Razno:

Alkohol i denat. špirit	na 1 galon	4 piastera
Sviječice	na 100 kg	60 piastera
Emajl-proizvodi	na 1 kg	1 piaster
Filmi	na 1 kg	12 piastera
Koža za dionove	na 100 kg	200 piastera
Šibice	1 gros	20 piastera
Papir za štampu	na 100 kg	30 piastera
Papir za pakovanje	na 100 kg	20 piastera

Osim toga se carine: sa 15% knjige, slike, kola, satovi, ručni radovi, pokućstvo, srebrna roba, elektro-tehnički artikli, žice, automobili, motori, saharin, muzički instrumenti, svilena roba, sapun, pišaći strojevi i dr. u slučaju da nisu svi ovi predmeti privatni posjed i vlastita potreba useljenika i nisu namijenjeni trgovini.

Rad Keren Hajesoda u Palestini u augustu

Opći položaj i imigracija. Povećana imigracija u Palestinu bila je najljepša i najugodnija pojava u cijonističkome životu u mjesecu augustu. Premda su već prošli mjeseci postigli prije još nedostignut prosjek od mjesečno 1800 useljenika, mjesec je august donio 2704 Židova, najveći broj useljenika, koji je u jednom mjesecu postignut u posljednjih pet godina, a među njima 900 Sefarada. U posljednjim mjesecima porasla je imigracija iz Mezopotamije, Kurdistana, Anatolije, Perzije i Amerike i to na 200 useljenika mjesečno. Osim ovih Sefarada iz Azije stigli su još mnogi Židovi iz Soluna, koji

su podesan element za zemlju, među njima i dostatan broj ribara, koji hoće da presele svoje obitelji u Palestinu i da osnuju prvo židovsko ribarsko naselje na Sredozemnom moru.

Većina Aškenaza i to 900 potječu iz Poljske. 356 useljenika došli su iz Rusije, od toga ih je bilo 134 iz Odese, koji su ladjom »Kerč« došli bez ikakovoga vizuma, ali kojima je palestinska vlada dozvolila iskrcavanje, jer se inače ne bi mogli nigdje iskrcati. Iz Rumunjske stiglo je 144 imigranata, te se 12 obitelji iz Transilvanije naselilo na zemljištu K. K. L. u novoj naseobini Tel Adas.

Ova povećana imigracija, koja će vjerojatno uslijediti i u narednim mjesecima, stavlja i povećane zahtjeve na Keren Hajesod. U augustu izdao je Keren Hajesod za imigraciju 3830 funti. U isto vrijeme pogoršalo se i radno tržište u Palestini: U industriji duhana, koja je sad pred završetkom sezone, nije se moglo smjestiti nove useljenike, i tako će Keren Hajesod biti prisiljen, da veliki dio svojih prihoda upotrijebi na to, da ovim useljenicima pribavi stalnu zaradu, kako bi i one, koji su bez ikakvih sredstava došli, naselio na zdravoj bazi u Palestini.

Poljoprivredna kolonizacija. Velikom kupnjom zemljišta K. K. L. u Emek Jesreelu stupila je poljoprivredna kolonizacija Palestine u novu fazu. Zamisao guste židovske naseobine na cesti, koja vodi od Hajfe do Tiberijskoga jezera, približava se svome ostvarenju. Kolonizacija onoga predjela biti će samo onda moguća, ako će Keren Hajesod moći da stavi na raspolaganje nužna sredstva. Da se uzomognu provesti prvi radovi za ostvarenje toga velikoga kolonizacionoga plana, mora Keren Hajesod, da narednih mjeseci ima mnogo veći prihod, no što je na zadnjoj sjednici Akcionoga Odbora ustanovljen kao minimalni budžet.

Poljoprivredne pripreve za narednu godinu međutim se vrše. U augustu sklopljen je ugovor sa Solel Bone za gradnju od 8 staja u Kfar Jeheskelu, 5 u Nahlat Jehuda, 9 u Kalandiji, 8 u Kfar Malalu i 10 u Merhaviji i to sve na teret Keren Hajesoda. Pored toga je Keren Hajesod nabavio tegleću marvu za kolonije Tel Adas, Hitin i Kfar Malal. Egzekutiva kupila je od kolonista u Ber Toviju 710 dunama. Na tome zemljištu namjerava Keren Hajesod da naseli nove useljenike iz Ukrajine.

Gradska kolonizacija i radno tržište. Među novim useljenicima bilo je 200 obrtnika. Položaj obrtnika u glavnome zadovoljava, te nema nezaposlenih. Da bi se omogućilo podjeljivanje zajmova obrtnicima, predložila je zadruga obrtnika da se osnuje obrtnička banka, koja će davati zajmove uz sigurnost. Keren Hajesod preuzet će akcije od te banke u visini od 2000 funti. Osim ove investicije povećao je Keren Hajesod svoj udjel u Općoj Hipotekarnoj banci i Solel Bone-u u ovome mjesecu. U Hipotekarnu banku investirao je 1500 funti, a u gradjevnu zadrugu Solel Bone 2000 funti. Zatim je učestvovao na kupnji kamenoloma kod Jeruzolima s iznosom od 500 funti, koji će biti vlasništvo Keren Hajesoda, a raditi će u njemu Solel Bone.

I za gradnje dao je u izvještajnome mjesecu Keren Hajesod više puta zaj-

move. Tako 600 funti za gradnju ceste u novome predgradju Jeruzolima Bet Hakarem, pri kojoj su zaposleni 30 novih imigranata, zatim 183 funti za gradnju ceste kod Tel Aviva. Solel Bone-u podijeljen je zajam od 795 funti za gradnju nekih cesta i podizanje kuća za imigrante. Radnički dom za oporavak u Moci dobio je zajam od 500 za gradnju ceste i bunara, a novo predgradje Rehavija kod Jeruzolima, u kojem se sad grade 12 kuća, daljnji zajam od 500 funti.

Svi ti novi radovi pružaju novim imigrantima posla. Kraj toga naći će za još 100 radnika, koji će biti nakon dovršenja svih radova na poljima, gdje se duhan sadio, otpušteni, rada i kod Atlita u solanama, dok će 100 radnika biti zaposleno na gradnji ceste između Rišon le Cijon i Rehobota. Izvedenje toga rada predano je Solel Bone-u.

Daljnju gradnju ceste, koja će također uposliti veći broj radnika, financira donekle Keren Hajesod, ima se započeti između Hajfe i nove naseobine, koju misli izgraditi rumunjska ahuza »Ser Herbert Samuel« na kupljenom zemljištu na Karmelu.

Od industrijalnih poduzeća, kojima je Keren Hajesod podijelio zajmove, spominjemo zajam od 200 funti radionici za preradivanje maslinovoga drva, iz kojega su izradjeni razni predmeti za izložbu u Wembley, jer nije bilo dosta za podmirenje narudžaba. Zatim je podijeljen zajam od 150 funti jednoj ribarskoj zadruzi, koja se nastanila kod Atlita. Ribari su dokazali, da mogu sebi stvoriti egzistenciju, pa im je podijeljen ovaj zajam, da se mogu stalno naseliti i da sebi nabave ribarskog alata.

Naveli smo ovdje samo nekoliko primjera o napredku rada u Palestini u mjesecu augustu pomoću Keren Hajesoda. Keren Hajesod je, kao i do sad, uzdržavao svojim fondom i druge grane obnovnoga rada, kao školstvo i zdravstvo, pokusnu stanicu i t. d. Jednom riječju, Keren Hajesod obuhvaća sva područja novoga židovskoga života u Palestini; na židovskome je narodu u galutu da Keren Hajesod još više grane u radu zahvati.

Iz židovskog i cijonističkog svijeta

Grandiozni doček Usiškina u Vilni. Usiškin je 5. oktobra prispio u Vilnu, gdje mu je bio spremljen doček, kakvog Vilna još nije vidjela. Hiljade ljudi čekalo ga je na željezničkoj stanici. Orkestar svirao je poljsku i židovsku himnu. Vožnja Usiškina u hotel naličila je procesiji. Balkoni bili su dekorirani i u auto bacalo se cvijeće. Red su držali sa policijom i skauti. Ophod trajao je oko jedan sat i pol. Pred hotelom sakupile se ponovno hiljade ljudi i priredili Usiškinu silne ovacije.

Oporuka jednog južno-afrikanskog Židova za Cijonističku Organizaciju. Prije kratko vrijeme umro je u Pietermaritzburgu u Južnoj Africi trgovac Albert Salamon Nathan i ostavio svojim rođacima nekoliko godišnjih renta, koje zajedno iznašaju iznos od Le 3.750.— godišnje, a imaju se plaćati za vrijeme od 50 godina od dana smrti. Dalje naredjuje oporuka:

»Svi godišnji legati, u koliko već prije ne otpadnu, imaju poslije 50 godina prestati. U to su vrijeme moji tadanji opunomoćenici vlasni, da moj imetak potpuno likvidiraju i čisti iznos donacije Jewish Colonial Trustu sa svrhom, da se osnuje fond pod imenom: »The Salomon Nathan Family Fond«, koji će služiti za prevedenje Židova u njihovu staru domovinu Palestinu i to kupnjom zemljišta ili inače na način, kako bude najzgodnije.«

Imetak Nathana iznaša sada 350.000 funti, i narasti će za 50 godina kod čedne procjene na najmanje jedan milijun funti.

Jedan dio uapšenih cionista u Rusiji na slobodu. Prema vijestima iz Danziga pušteno je od onih 3000 cionista, koji su početkom septembra uapšeni u Ukrajini, 2400 opet na slobodu, 600 otađoše u hapsu.

Povoljni rezultat KH-kampanje u Argentini. Prema telegramu, koji je stigao u London, rezultat ove kampanje, koja se vodi bez ikakove delegacije od centralne, dosega je iznos od 110.000 pesos. Daljnjih 30.000 pesos treba da udju narednih dana. Prema tome već sada iznaša efektivni rezultat tamošnje kampanje oko 12.000 funti.

Za koloniju Chicago u Palestini. Cionisti u Chicagu zaključili su, da u dvorištu gradske općine Chicaga postave spomen-kamen sa imenima svih onih, koji će doprinijeti »fondu jednog milijuna dolara za koloniju Chicago« u Palestini. Židovski bankiri u Chicagu stavili su se ovome fondu na raspolaganje i razaslahi su na svoje mušterije okružnicu sa pozivom, da pridoesu po 5 dolara za ovaj fond.

Zastupnici Palestine na Internacionalom Kongresu za socijalnu politiku. U Pragu bila je od 29. septembra do 6. oktobra Internacionalni Kongres socijalne politike, na kojem je Palestina bila zastupana po Ben Gurionu, Bogdanowskome, dru Walteru Preissu i Školniku. Na konferenciji o useljivanju i iseljivanju uzeli su riječ i Ben Gurion i dr. Preuss, da prikažu posebni položaj židovskog radništva. Zahtjev zastupnika radništva za slobodnim useljavanjem u sve države došao je do izražaja odgovarajućom rezolucijom.

Keren Kajemet u Americi. Konferencija Keren Kajemeta u Ohio i Michigan, koja se održavala 14. septembra u Clevelandu, jednoglasno je prihvatila kontingent od 50.000 dolara za ove dvije države, a Connecticut gdje se također održala konferencija primila je kontingent od 20.000 dolara.

Frankfurtska općina za jeruzolimsku univerzu. Od židovskih općina u Njemačkoj prva je velika i stara općina u Frankfurtu a. M. pokazala svoj interes za izgradnju Palestine time, da je prigodom sastava ovogodišnjeg budžeta votirala iznos za fakultet židovskih znanosti na jeruzolimskoj univerzi. Ovaj zaključak frankfurtske općine znači lijep napredak, jer se može nadati, da će se za ovim primjerom povesti i druge velike općine u Njemačkoj.

Keren Hajesod u Južnoj Africi. Dr. A. Goldstein, koji se nedavno vratio sa turneje u Južnoj Africi saopštava slijedeće podatke o svom tamošnjem radu za Keren Hajesod.

Židovi Južne Afrike, kojih ima oko 60.000 duša učinili su na njega silan dojam. Nigdje nije našao toliko životne snage i energije. Kampanja za KH provedena je izvanrednim uspjehom. U 32 grada, gdje je akcija provedena, priredjeni su banketi i skupštine, na kojima su redovito sudjelovali gradonačelnici i najviši engleski činovnici i političari. Tako je bilo moguće, da se u jednoj godini postigao uspjeh od 75.000 funti za Keren Hajesod. Kad bi Židovi u Americi i drugim zemljama engleskog imperija isto tako doprinosili kao Židovi u Južnoj Africi ove godine, imao bi Keren Hajesod godišnji primitak od 5 milijuna funti i Palestina bi se mogla izgraditi u nekoliko godina. Karakteristično je bilo kod ove kampanje, da je dru Goldsteinu uspelo, da za svaku obvezu ujedno dobije i bankovni nalog, da se obvezani iznos ima po banci isplatiti unutar jedne godine automatski, tako te je bio uštedjen posao inkasiranja.

Iz Palestine

Palestina pozdravlja oduševljeno Weizmanna. Već u prošleme broju izvijestili smo o dolasku dra Weizmanna u Palestinu. Iz palestinskih se novina vidi s koliko je veselja i oduševljenja više, ovaj puta palestinsko pučanstvo pozdravilo Weizmanna. Naročito u Tel-Avivu bilo je oduševljenje, kakvo tamo nije nikada prije bilo. Spontani izljevi veselja haluca, koji su na Roš-hašana došli u Tel-Aviv i pratili Weizmanna u sinagogu i po tom za na rukama nosili ulicama, dokazuju kako Palestinci vole i štuju Weizmanna. U Jerusolimu posjetio je Weizmann u pratnji prof. Fodora gradnju sveučilišta. Posjetio je i sveučilišnu knjižnicu. Stanovao je za svog trodnevnog boravka u Jerusolimu kod High Commissioner-a Herberta Samuela u palači vlade, dočim je u Tel Avivu stanovao kod svoje stare majke. Odmah poslije Roš-hašana otputovao je Weizmann u Emek. Na po-

vratku u Jerusolimu referirat će u velikoj javnoj skupštini o današnjem položaju.

Weizmannov govor u Tel-Avivu. Prigodom svečane pozdravne večeri, koju je priredila gradska uprava Tel-Aviva u čast dru Weizmannu, on je održao kratak, ali značajan govor, u kojem je naglasio, da se raduje, što ovaj puta nalazi u zemlji sasvim promijenjeno raspoloženje. Dok je prije 2 godine vladala depresija radi krize, ovaj puta vlada raspoloženje napretka. Govori zatim o svom radu u dijaspori. Od svog zadnjeg posjeta u zemlji dva puta je prevalio put od Newyorka do San Francisca i od tamo dolazi u Palestinu i onamo se vraća iz Palestine. Odnosaj američkih Židova prema Palestini sada je kud i kamo pozitivniji već prije. On je optimista i to je cijela tajna njegovog rada. Uvjeti rada za Palestinu u Americi su povoljni i ako se stanje ne pogorša, uvjeren je, da će se ne samo nasmoći palestinski budžet, već ćemo moći rad podvostručiti i potrostručiti. Razlozi za to su razni. Glavno je, da su Amerikanci konačno otkrili Palestinu. Muževi kao Smarjahu Lewin i prvi pioniri kao dr. Mossinsohn donijeli su u Americu poruku Palestine, no sada tek Amerikanci počinju vjerovati u stvar. U drugom redu je važna okolnost, da su američki Židovi u četiri godine izdali 70 milijuna dolara za pripomoćni rad u istočnoj Evropi, a sada se uvjeravaju, da uspjeh ovog rada nije donio nikakove promjene u položaju Židova Istočne Evrope pa bi se moglo dogoditi, da isti naporj ponovno budu potrebni. S druge strane vide u maloj Palestini, gdje nisu uložili tolike svote, židovske radnike, židovske škole i židovski život. Treći je razlog porast antisemitizma u Americi i ograničenje useljivanja u Americu. Prelazi zatim na politički položaji. Ne vjeruje, da bi mogle doći »senzacije« koje bi naš položaj popravile. Mi trebamo mir u zemlji, koji je preduvjet za uspješan rad u zemlji. Navadja, što je rekao i engleskoj vladi, kad se vratio iz Amerike: da je došao čas, gdje ćemo iz stadija eksperimentiranja, u kojem smo do sada bili izaći; američki Židovi, ako daju novaca, ne će samo da vide jedan mali centar, već židovski život, koji se razvija u većem omjeru.

Potvrda plana za Džebelju. Ovih dana bila je u Tel-Avivu skupština društva Bajit ve gan, na kojoj je uz male promjene primljen plan za gradnju vrtnog grada Džebelje kod Jafe. Kod ovo poduzeća sudjeluju mnogi Židovi iz Poljske.

Škola za elektro-instalateru u Tel-Avivu. U Tel-Avivu otvorit će se poslije blagdana jedna elektrotehnička škola za instalatere, čiji je naučni plan aprobiran po društvu inženira i arhitekta u Palestini, a stajat će pod nadzorom ovog društva. Absolventi osamrazrednih škola, kao i absolventi 4. razreda srednje škole primaju se bez pred-ispita, drugi reflektanti moraju položiti prijamni ispit.

Emir Abdala daje graditi po židovskim poduzetnicima. Emir Abdala naložio je židovskim gradjevnim poduzetnicima u Hajfi, da za njega sagrade u glavnome gradu Transjordanije Amanu nekoliko zgrada.

Achad-Haam teško oboleo. Poznati hebrejski književnik Achad-Haam ponovno je teško oboleo. Svojim prijateljima rekao je, da još ima jedino tu želju, da doživi otvorenje hebrejskog sveučilišta u Jerusolimu.

Iz Jugoslavije

OBLJETNICA BALFOUROVE DEKLARACIJE.

Svim cionističkim zemaljskim Savezima.

U nedjelju, dne 2. novembra, biti će 7 godina od dana, kojeg je objelodanjena Balfourova deklaracija. Egzekutiva smatra poželjnim, da se taj dan od cionističkoga svijeta dostojno proslavi.

U ovih 7 godina, koje su međjutim prošle, mi smo znatno napredovali, uspjelo nam je probuditi interes za našu stvar i unaprediti izgradnju Palestine. U ovome vremenu bilo je kritičnih časova, ozbiljnih opasnosti i teških borba. Vanjski neprijatelji natjecali su se s unutrašnjim protivnicima da razore, što je stvoreno, da potkapaju nade i siju razdore. Nadvladali smo ove poteškoće. Veselimo se, što smo u tim borbama, koje smo sretno dovršili, očeličili našu snagu i povećali naša

iskustva tako da možemo mirne duše čekati čas, kad će trebati svladavati nove poteškoće.

Stojimo na pragu nove ere cionističkog rada. Rad u Palestini sveudilj napreduje. Gradovi, generacijama zapriječeni u svome razvoju, počinju da podižu svoje glave, nadahnuti novim duhom stvaralačke volje, pune nade. Naši se pioniri bore s krutom zbiljom i svojom energijom i požrtvovnošću osvajaju po malo za sebe i za svoj narod poziciju gospodarske sigurnosti. Pred nama se pruža polje velike i slobodne radne mogućnosti.

Upotrijebimo taj spomen-dan da našim drugovima ulijemo nove vjere i pouzdanja u našu stvar i da onima, što stoje po strani jasno dokažemo važnost djela naše narodne samopomoći.

S cijonskim pozdravom
za Egzekutivu cionističke organizacije

Louis Lipsky v. r.

član Egzekutive.

Na ovaj dopis nadovezujemo poziv na sve mjesne cionističke organizacije, da u gore razloženom smislu prirede dne 2. novembra spomen-slavu, skupštine i druge priredbe, na kojima treba prikazati ne samo znamenovanje ovoga istorijskoga akta, već i dužnost saradnje svih Židova na djelu stvaranja sretnije i ljepše budućnosti za židovski narod.

Radni odbor.

Iz sjednice Radnoga Odbora. Na sjednici od 15. o. mj. čitaju se dopisi Egzekutive glede proslave obljetnice Balfourove deklaracije, pa se zaključuje pozvati sve mjesne organizacije, da na 2. novembra prirede spomen slave, zatim dopis Egzekutive, u kojem najavljuje dolazak njezinog izaslanika g. Moritza Levi-a u stvari Keren Hajesoda i šekelske akcije, te dopisa članova Saveznog Odbora, koji najavljuju svoj dolazak na sjednicu S. O. i neki dopisi glede šekelske akcije. Iza toga izvješćuje upravitelj Keren Hajesoda g. Šimo Spitzer o uspjehu dosadašnjeg rada g. prof. Pazi Goldmanna u Beogradu naročito o održanim skupštinama i izboru kuratorija. Zatim referira Jehuda Altmann o stanju sabirne akcije za osnutak halučke farme. Blagajnik Saveza g. David Spitzer izvješćuje o finacijskom stanju Saveza te konstatuje, da mjesne organizacije nisu pored našega poziva udovoljile zaključku Saveznog Vijeća glede naknadne akcije za osiguranje saveznog budžeta tako, da je Savez ostao bez sredstava. Zaključuje se, pozvati mjesne organizacije da provedu hitnu sabirnu akciju za savezni doprinos, kako bi Savezu osigurala potrebna sredstva za vođenje saveznih poslova. Konačno raspravljalo se o statutu Centralnog ureda cionističkih društava Južne Srbije.

Mjesnim cionističkim organizacijama. Pozivamo još jednom sve one mjesne organizacije, koje do danas još nisu povratile šekelske blokove, da nam smjesta vrate iste, jer moramo sve neupotrebljene blokove imati za konačni obračun s Egzekutivom.

Podjednako imadu sve one mjesne organizacije, koje nisu povodom šekelske akcije namaknuli svoj kontingent za savezni doprinos u smislu zaključka Saveznoga Vijeća odmah pristupiti ubiranju saveznoga prinosa, da Savez uzmogne nesmetano raditi.

David Spitzer,

povjerenik za šekelsku akciju.

Darovi za halučku farmu. Na zadnjoj svojoj sjednici votirala je bogoštovna općina u Osijeku iznos od Din. 5000.— za halučku farmu.

Jevrejsko nacionalno društvo u Beogradu donaćilo je iznos od Din. 3060.— kao rezultat nastavljene akcije, koja se vodi dalje. G. David H. Azriel, inž. iz Beograda poslao je iznos od Din. 3420.— kao utržak od prodanih njegovih brošura: »Moj put u Palestinu«. Polovina ove svote ima se upotrijebiti za farmu Tira, a polovina za koloniju Bitolj.

Omladinsko društvo u Vukovaru, koje se obvezalo pridonijeti za farmu 20 funti, poslalo je Din. 2200.— kao zadnju ratu, pa je time svota od 20 funti premašena.

Akcija za Keren Hajesod u Beogradu. Dolaškom prof. g. Šaloma Pazi, specijalnog delegata uprave Keren Hajesoda iz Londona, u Beogradu se provadja živa akcija za Keren Hajesod. Pošto je prof. g. Šalom Pazi održao nekoliko vanredno uspješnih govora i konferencija, pristupilo se k reorganizaciji u mjesnom kuratorijumu. Pored ostalih članova kuratorijuma ustupile su još neke nove snage, među ovima vrijedno je, naročito istaknuti g. Lazara Avramovića, koji je poznat kao energičan i dobar organizator.

Komisija za skupljanje priloga počela je prošle nedjelje, ali je prekinula svoj rad uslijed praznika. Do sada su u tom radu učestvovala slijedeća lica: gdje Matilda L. Avramović, Regina Albala, Ana Medina, Mila L. Sid i gospođica Mica Baruh. Od gospođe slijedeći: Dr. David Alkalaj, Marko Baruh, Lazar Avramović, Isak Gabaj, Žak Russo, direktor Aron Bencijon, Moša Bejozić i Leon Karić.

Glavna skupština »Bnot Cijona«. Židovsko djevojačko društvo »Bnot Cijon« u Zagrebu pozivlje sve svoje članice na glavnu skupštinu, koja će se održati u nedjelju, dne 19. oktobra o. g. u 3 sata poslije podne u Talmud Tori (Palmotićeveva ulica 16).

ŽIDOVSKO NARODNO AKADEMSKO DRUŠTVO »JUDEJA« U ZAGREBU.

Sazivljemo za utorak, dne 23. Trišri-a 5685. (utorak 21. oktobra 1924.) na večer u 3½ sati

XXV. redovitu glavnu skupštinu

sa slijedećim dnevnim redom:

1. Otvorenje.
2. Izvještaj tajnika.
3. Izvještaj blagajnika.
4. Izvještaj o knjižnici.
5. Izvještaj revizora.
6. Apsolutorij.
7. Izbor seniora.
8. Rad u slijedećem semestru.
9. Izbor novog odbora.
10. Eventualije.

Skupština se održava u društvenim prostorijama (menza — Palmotićeveva ul. 16).

Predsjednik:

Tajnik:

Moše Schlesinger v. r.

Otto Zentner v. r.

ovjerenik za šekelsku akciju.

Židovsko Akademsko Potporno Društvo (Židovska Djačka Menza) u Zagrebu.

Sazivljemo za subotu, dne 18. X. 1924. (20. tišrija 5685.) u 8 sati na večer:

XXIX. redovitu glavnu skupštinu

sa slijedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošle skupštine.
2. Izvještaj predsjedništva i tajništva.
3. Izvještaj blagajnika Ž. A. P. D-a i Menze.
4. Izvještaj ekonomskog i kuhinjskog referenta.
5. Izvještaj knjižničara.
6. Izvještaj o radu ferijalnog odbora.
7. Projekt novih pravila.
8. Izvještaj revizionalnog odbora i podjeljenje apsolutorija.
9. Izbor novog odbora.
10. Eventualija.

Skupština se održaje u prostorijama Menze, Palmotićeveva 16, suteren.

Predsjednik:

Tajnik:

u z. Karlo Jellinek v. r.

Otto Zentner v. r.

IZ RADNOGA ODBORA SAVEZA ŽIDOVSKIH OMLADINSKIH UDRUŽENJA KRALJEVINE SHS.

1. Hanuka-priredba. Izdan je štampom igrokaz Cvi Rothmüllera »Božić i hanuka«, te je poslan svim udruženjima. Posebno je razaslano uputa, koje se valja tačno držati. Nije li koje udruženje pomutnjom dobilo komad ili uputu neka smjesta urgira. Ostali materijal za Hanuka-priredbe već se sprema pa će biti naskoro svim udruženjima odaslan. — Ona mjesta, gdje nema sav. udruženja, a htjela bi da prirede dječju ili mješovitu Hanuka-priredbu neka se javi R. O.-u, pa će im poslati materijal i uvjete prikazivanja.

2. Izvještaji. Mnoga udruženja još nijesu izvjestila o svome radu pa ih još jedamput upozoravamo, da imaju izvještaj odmah ekspres poslati, jer inače ne će ući u 1. broj Saveznoga Vjesnika.

3. Savezni Vjesnik ulazi ovih dana u štampu. Sav. Vjesnik dobiva svaki redovni član besplatno. — Pozivamo sav. udruženja, da odmah javè barem približni broj članova iznađ 15 godina, kako bismo im znali poslati Savezni Vjesnik. — Svi sav. članovi organizovani kao pojedinci i članovi udruženja, koji se ne nalaze u mjestu udruženja neka javè kartom svoju adresu.

4. »Gideon«. Prema odredbi Sav. Vijeća u Novome Sadu izlazi oko polovice novembra 1. broj VI. godine »Gideona« u povećanom formatu i s bogatijim sadržajem. Pozivamo stoga sve prijatelje lista, da »Gideon« pomognu redovitom saradnjom. Napose molimo beletrističke radove. Redakcija završava 4. novembra. — Udruženja i povjerenike pozivamo, da što prije uberu za ostalu pretplatu, da pošalju pretplatu za novo godište, koja ostaje 60 dinara za godište. Osobitu pažnju treba da posvete sabiranju ovih pretplatnika napose i među građanima. — Neka nam javè sve adrese na koje bismo zbog agitacije mogli odaslati prvi broj novog godišta.

5. Članstvo. Naskoro će biti razaslane upute o upisu i prijavi novih članova, o prelazu članova iz jednoga društva u drugo i o istupanju iz Saveza. Koje udruženje treba pristupnice za nove članove neka se javi R. O.-u da im pošalje. — Pristupnice potpisuju samo oni, koji prviputa stupaju u Savez, a imaju barem 15 godina.

Radni Odbor Saveza Žid. Oml. Udruženja
Zagreb, Ilica 31/III.

Književni pregled

Spomenica »Jevrejskog ženskog društva« u Beogradu. Povodom pedesetogodišnjeg opstanka »Jevrejskog ženskog društva« izdala je uprava jednu knjigu, u kojoj su članice društva pisale originalne članke. Nakon vrlo opširnoga osvrtu na rad društva od njegova osnivanja, u kojem se prikazuje, kako se društvo iz skromnog početka i čednoga programa razvijalo do današnjega svoga djelokruga, slijede izvještaji o radu u jubilarnoj godini, te rada zanatske škole društva. Od članaka zaslužuju veću pažnju sa židovskoga gledišta članci gdje Jelene de Majo o »Kulturnom razvitku jevrejske žene u Srbiji« i gdje Pauline Lebl-Albale o »dužnostima savremene jevrejske žene«. Gđa de Majo u svome interesantnome članku opisuje ne samo kulturne, već i socijalne prilike židovskog stanovništva, život u židovskoj mahali i podjedno kako se s širenjem »kulture« sve više gubi tradicija u tome židovskome miljeu. Gđa Lebl-Albala razlaže dužnosti jevrejske žene prema svojoj okolini, porodici i državi, a zatim kao Židovke prema svome vlastitome narodu i djelu izgradnje Erec Jisraela. Slijede još članci gdje dr. Bukice Levi »Uloga majke u vaspitanju omladine«, Meri Levi: »Shvatanje muzike i muzičko vaspitanje«, Rustika Mandil: »Žena bez poziva van kuće« i Lela A. Mevorah: »Molièrovo shvatanje vaspitanja žene«.

Haaviv — Proljeće, list jevrejske mladeži. Na Roš-hašana izašao je prvi broj treće godine ovoga našega lista, koji se dosad s lijepim uspjehom brinuo za židovsko štivo naše djece. Mi tu priliku hoćemo da upotrijebimo, da sa svoje strane kažemo nešto o listu. Njegova je pojava prije dvije godine primljena vrlo simpatično. Ono koło saradnika uprlo je sve sile, da list dignu na zamjernu vi-

šinu. Djeca su ga veselo dočekivala i rado čitala, jer im je on davao ono, što nijesu mogli da dobiju ni u kući ni u školi, a ni u društvima, koja su zaista prečedno i premalo radila s djecom. »Haaviv« je donio djeci židovsku priču i pjesmu, židovsku pouku i razbibrigu. Najedamput saznaje dijete, da i mi imademo ljepote: doznaje za nepresušivi izvor talmudske agade, kuša biblijsku poeziju i mudrost, čita moderne židovske pripovjedače. Njemu se otvaraju oči, pa ono zagleda u bogatstvo židovske priče. Za ono, što mu se dotada pokazivalo samo sumrtvo, poluživo i skamenjeno, vidi, da je to živo i lijepo. Time se u djeteta budi ljubav za židovstvo, za židovsku narodnost i vjeru, za prošlost i budućnost, za obrede i običaje, za galutsku braću i za halucim u Palestini.

To je bila svrha »Haaviva«, a on ju je dosta dobro vršio. Samo jedno nije došlo kako se očekivalo. Izostala je pomoć starijih. Znamo za slučajeve, gdje su djeca molila, da im roditelji pretplate »Haaviv«, a roditelji su to odbijali, jer da je »Haaviv« nepotrebna glupost. To treba da se promijeni. Mi sa svoje strane preporučamo židovskim roditeljima i svima sumišljenicima, da podupiru »Haaviv«, koji je sada promijenio ime u »list jevrejske mladeži«, pa hoće da i starijoj djeci (ili mlađoj omladini) dađe zgodno i pedagoško štivo.

Prvi broj treće godine, koji je osvanuo u lijepejeme bijelom omotu sa slikom Liliena k petomu cionističkom kongresu, ima bogat sadržaj, iako nije zgodno, što ima samo jedna priča, pa se djeci broj čini nekako prazan. Ali zato ima broj četiri slike, od toga dvije od Liliena i dvije iz Palestine, tri zgodne i lijepe pjesmice (jednu Cvijevu k Lilienovoj slici, drugu Klarice Levy, Zenica i treću Ruže Lerinc). Iz agade ima dvije lijepe priče s motom »Poštuj roditelje!« — Pouka je zastupana s dobrim životopisom Liliena od Mirjame, lijepim orisom »Erec Jisrael« od Šaloma i poučnim člankom »Hebron« od urednika g. profesora Semnica. Inače ima dakako dopisa, razbibrige i zagonetaka, kao u svakom broju.

Tako je ovaj puta okupio »Haaviv« gotovo sve dosadašnje saradnike, a za njihove se priloge mora reći, da su vrlo dobri i da se djeci veoma mile. Zbog toga se nadamo, da će ga i naš stariji sumišljenici veoma podupirati pretplatom i darovima za tiskovni fond.

Adresa je lista: Mirjam Weiller, Zagreb, Bačačeva ul. 5, III. kat.

Šport i gimnastika

LAKA ATLETIKA.

Srednjoškolski šestboj HAŠK-a. Lijepa pobjeda mladog lako-atletičara Makabija — Schlesingera. — Prošle nedjelje održao se je na haškovom igralištu šestboj za djake srednjih škola u Zagrebu. — Među velikim brojem natjecatelja, najboljim juniorima Haška, nastupio je i Makabijev višebojac Schlesinger, koji je ponovno pokazao svoju veliku spremu u svim disciplinama lako-atletike, te iznjevši pobjedu po bodovima pred atletama Babićem i Jamnickiem (oba Hašk). — U pojedinim disciplinama postavio je slijedeće rezultate: trč. 100 m kao I. u vremenu 11.9; skok u dalj kao I. sa 5.69 m; bacanje koplja kao III. sa 33 m; bacanje kugle kao III. sa 9.89 m; skok u vis kao V. sa 146 cm i trčanje 1500 m kao V. u vremenu 5.15 min.

Nacionalni meeting HAŠK-a. — Izvanredni uspjesi makabijevih juniora. — 5 pobjeda. — 5. IX. o. g. priredio je Hašk vrlo uspješno natjecanje za podmladak ispod 18 g., na koje je i Makabi izaslao svoje juniore. — Poznatom atletičaru Schiesingeru uspješno je ovaj puta odnijeti pobjedu u troboju postavivši ove rezultate: 100 m kao I. sa 11.9; skok u dalj kao I. sa 5.86 i bacanje kugle kao IV. sa 9.64 m. — I sprinterj Makabija nalaze se u osobitoj formi. Tako je uspješno Sitzeru da pobijedi na 100 m u vremenu od 11.8, II. Jamnicky (Hašk), III. Schlesinger, 200 m: I. Sitzer 24.4, II. Gross (Čičko), III. Valdec (Hašk).

Vrijedno je spomenuti mladoga sprintera Sitzeru, koji je ove godine u dobroj formi, te je i ovaj puta bio u velikoj premoći. Gross je također talentiran za discipline sprintanja, pa je za očekivati, da će marljivim vježbanjem biti jedan od najboljih trkača.

Ostali su rezultati svršili:

Skok u daljinu: I. Schlesinger (Makabi) 5.86 m, II. Babić 5.60 m, III. Prstec 5.53 (oba Hašk).

Skok u visinu: I. Jamnický 1.60, II. Babić 1.50 i III. Fuchs (Makabi) 1.50 m.

Trčanje tekljica 4x170 m: I. Makabi (Schlesinger—Sitzer—Gross—Brauner), II. Hašk A, III. Hašk B.

Osim toga sudjelovali su još i drugi atletičari Makabija, pa nam valja istaći još i trkača Buchle-

ra, koji je po prvi puta nastupao 1500 m, pa se je osobito držao došavši kao 4. na cilj. Brauner izvršni trkač imao je »peh«, pao je u prednatjecanju, te ozlijeđivši se, nije mogao da razvije običajnu brzinu.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael)

Izkaz darova broj 1. za vrijeme od 1. do 15. oktobra 1924.

OPĆI DAROVI.

Zagreb: D. S. 10, Štefa Salzberger 10.— 20.—
Osijek: Regina Schwarz 55.—
Bjelovar: Prof. R. Šaj prigodom vrtne zabave »Degeš Jehuda« 30.—

105.—

SAMOPOREZOVANJE.

Karlovac: Karl. žid. omladina 41.—

41.—

ŠKRABICE.

Zagreb: Ljudevit Lion 62.25
Sarajevo: 1.280.—
Karlovac: Oiga Rechnitzer 41.—, H. Brauner 22.—, Karl. žid. omladina 34.— 97.—

1.439.25

JAAR JUGOSLAVIJA.

Zagreb: Ljudevit Lion na ime Ester Lion 100.—
Kefemen: Irena Klein 160.—

260.—

DAROVI ZEMLJE.

Sarajevo: Cvijetni dan 1.370.—
Beograd: Herzlova akcija: Sabrali Bojana Raiković i Berta Pijade 2025, Beška Altarac 875, Lili Medina 525, Salomon i Bukus Albahari 300, Regina Russo i Sofija Manojlović 250, Berta Trajer 150, Bojana Anaf 125, Streja Nahmias i M. Russo 275, Dobrovoljni priloz: Lili Medina skupila 195, R. Russo i S. Manojlović 120, S. Nachmias i M. Russo 25 4.865.—

Bjelovar: Prig. smrti (Paula Fuchs daruju dr. E. Altmann, Osijek 100.— i Lj. Fuchs 50 150.—

Ruma: Herzl akcija 350.—

Zagreb: Gustav Steinherz 230, Personal Merkur umjesto vijenca na odar pok. Jakoba Spitzera 690, N. N. 300, Papiros 100, Vilma Kern rođ. Singer na spomen svojih roditelja pok. Franciske i Leopold Singer 100, Benko Schwarz 50, Jakob Pick 50, Emil Drucker 30, Oskar Winkler 100, Bartol Korenić 25, Braća Gross 1000, Ašer Kišický 30, Artur Hirschl 100 2085.—

9.540.—

TORA DAROVI.

Sarajevo: 1.350.—

1.350.—

OTKUP OD ČESTITANJA.

Mitrovica: Dr. Žiga i Tinka Baum 50.—

Zavidović: K. Stern 20, Santo Altarac 20, Kohn 10, M. R. Musafija 20, Rosenrauch 20, Schwerdberg 10, Weiss 10, Ozmo 10, A. Musafia 5, Leon Musafija 10, Golovičar 10, Baris 10, A. Müller 10, Breher 10 175.—

Zagreb: Vatroslav Fleischhacker 50.—

275.—

DAROVNA KNJIGA.

Karlovac: Prig. Brit Mila u kući Rendeli 200.—

Zagreb: Prigodom zaruka Rosa Romano — Samuel Wessel 2.000 2.000.—

2.200.—

PREGLED.

Iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije 6.170.25

Bosne 4.175.—

Srbije 4.865.—

15.210.25

ISPRAVAK.

Zagreb: B isk. br. 15. izostala je pomutnjom u rubrici Otkup od čestitanja: Prof. Aleksa Semnic i supruga 30.

ANNY FLESCH

LADISLAV PESING

Vinkovci

Zagreb

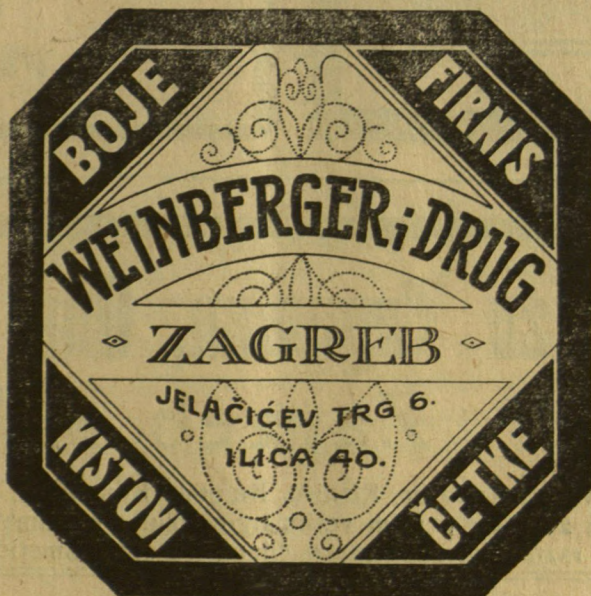
Zaručeni

ŽIDOVSKO AKADEMSKO POTPORNO DRUŠTVO U ZAGREBU

umoljava židovske obitelji grada Zagreba koje trebaju instruktora za svoju djecu, da se obrate pismom na pomenuto društvo, jer će tako podupirati društvo u njegovu nastojanju oko ublažavanja bijede židovskih studenata.

Adresa je društva: Židovsko Akademsko Potporno Društvo, Zagreb, Palmotičeva 16.

Trgovina
muške konfekcije
na malo i veliko
Mijo Tausig
ZAGREB, Gundulićeva 4.
Souteren u dvorištu

Našim pretplatnicima

VEĆ SMO U ZADNJEM KVARTALU OVOGA GODISTA, A JOŠ UVIJEK MNOGI PRETPLATNICI NISU NAMIRILI SVOJU PRETPLATU. UMOLJAVAMO SVE NAŠE PRIJATELJE, DA NAM SMJESTA POŠALJU ZAOSTALU PRETPLATU, DA UPRAVA LISTA UZMOGNE UDOVOLJITI SVIM SVOJIM OBVEZAMA.

PORED TOGA UMOLJAVAMO SVE SISMISLENIKE, DA SVAKOM ZGODOM NASTOJE NAČI NOVIH PRETPLATNIKA, KAKO BI NAŠ LIST DOISTA PRODRO U SVE ŽIDOVSKKE KUĆE.

UPRAVA »Z I D O V A«.

PRIČE ZA ŽIDOVSKU DJECU.

Uprava Keren Kajemet Lejisrael u Zagrebu izdala je ovu knjigu, koja je pored lijepoga sadržaja i vrlo lijepo opremljena. Knjiga se može dobiti kod uprave uz CIJENU OD DIN 25.—. Pošto zaliha nije velika, upozorujemo reflektante, da odmah naruče ovu knjigu, jer se kasnije narudžbe ne će moći uvažiti.

„M A C H E R“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

Južno voće

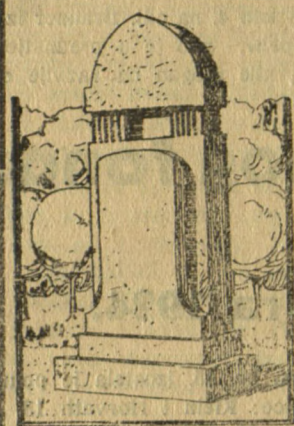
naranča, limuna, badema, lješnjaka, datulja, malaga i t. d. uz najjeftiniju cijenu.

Na veliko kod
I. DRAGONER, Zagreb, Nikolićeva 4

Gumene pete i Gumene potplate

jeftinije i trajnije su nego od kože! Najbolja zaštita protiv vlage i zime!

Mirko Weiss
Maksimirska cesta 46.
Klesarska industrija
i kiparstvo

Veliki izbor nadgrobnih spomenika
iz mramora, žvatskog i šleskog
granita. Izrađuje sve u klesarski
i kiparski obrt spadajuće poslove
kao i keramiku

Mramornih ploča
za gradežu i pokretne.
Osobito umjerene cijene

SIDRO d. d.

za trgovinu željezom Zagreb
Vlaška ul. 40. Telefon br. 69 i 21-30

Komisijono skladište tt.
Gebrüder Böhler & Co., A.-G.
Wien Berlin

Željezo
Željezna roba
Cement
Sav građevni materijal

INSTALACIONI ZAVOD
MILAN FREIBERGER
BAKAČEVA ULICA BR. 5 ZAGREB TELEFON
BROJ 6-14

UVADJANJE ELEKTR. POGONA (CENTRALA), DYNAMO STROJEVA, ELEKTROMOTORA, ELEK. RASVJETE, KUĆNIH TELEFONA. PREUZIMA SVE POPRAVKE ISTE STRUKE.

PAMUK

sve vrsti i
u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO

ZAGREB,

Boškovićeve ulica broj 15

Brzjavi: DIANA Telefon broj 23-66

MOLINO

žutica platno

šifoni

vata (za poplune)

VREĆE

iz jute, tekstilna i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugali i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTER I DRUG

Vrhovčeva 13 ZAGREB Telefon 18-85

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu —
Zavod za posudjivanje nepremicnih posjela

J. B. SOELLNERS Nachf. A. G.
REISSZEUGFABRIK
NÜRNBERG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.

Dioničarsko društvo

„**MERKUR**“
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB, Ilica 31. Telef. 17-93.

Prva hrvatska veletrgovina željeza i
željezne robe

Ferdo Hirschl k. d.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279

Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste građevnih potrebština. Solidna roba, brza posluga, cijene umjerene.

Wiener Bank-Verein

Hrvatska podružnica Zagreb

Jurišićeva ul. 22

Brzjovni naslov: BANKVEREIN

Obavlja sve bankovne transakcije

Prva banatska fabrika makarona i testa
a. d. Veliki Bečkerek. (Banat)

Telefon 271-272

Brzjavi: Makaroni

nudja svoje nadasve dobre vrste tjesta iz garantovane čiste banatske krupice (gries) po napuljskom sistemu uz najpovoljnije cijene.

Naročito preporuča
košer šel pesah

fabrikate, koji se proizvadjaju po nadzorom bečkerečkog nadrahinata
Glavno zastupstvo za Zagreb

Makso Weiss

Centralna Banka za Trgovinu, Obrt i Industriju d. d.

Jelačićev trg broj 4 (vlastita palača)
Dionička glavica: Din. 80,000.000.—
Brzjavi: Centrobanka.

Zagreb

Telef.: Devizni odio: 3-07, 10-77, 13-33;
noćna služba: 7-78; mjenjačnica: 5-56;
kućna cen.: 2 85, 7-13, 7-96, 11-94, i 12-23.

Podružnice: Brod n/S., Djakovo, Ivanec, Karlovac, Klanjec, Krapina, Koprivnica, Maribor, Novi-Sad, Požega, Ruma, Vараždin i Vel. Trgovište. — Afilirani zavodi: u svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije — Izravne veze: sa prvorazrednim bankama u cijeloj Europi i Americi.

Prima uloške na knjižice i na tekući račun uz najkulantniji kamatnjak — Eskomptira mjenice i devize —
Financira i osniva obrtnička, trgovačka i industrijalna poduzeća — Kupuje i prodaje valute, devize
vrijednosne papire. — Burzovne naloge obavlja kulantno i točno — Izdaje čekove i kreditna pisma,
te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu- i inozemna mjesta.